

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus

Állattenyésztő mérnök alapképzési szak

Kaposvár környéki lovardák jólétének felmérése

Konzulens:

Dr. Molnár Marcell

egyetemi docens

Állattenyésztési Tudományok Intézet

Állatnemesítési Tanszék

Készítette:

Eigel Eszter

Kaposvár

2024

Kaposvár környéki lovardák jólétének felmérése

Eigel Eszter

Állattenyésztő mérnök alapképzési szak, Levelező munkarend

Állattenyésztési Tudományok Intézet, Állatnemesítési Tanszék

Belső témavezető: (Dr. Molnár Marcell, egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvári Campus)

Kulcsszavak: lovak etológiája, lovak tartása, kaposvári lovardák, állatvédelem

A dolgozatom fő témája a lovak etológiájának vizsgálata, ez hogyan hat napjainkban a viselkedésükre és Kaposvár környéki lovardák hogyan elégítik ki ezek alapján az állatok igényeit. A kutatásomhoz egy 72 kérdésből álló kérdőívet használtam, amit a lovardák vezetőinek segítségével és saját megfigyeléseim alapján töltöttem ki. A felmérést Kaposvár környékén található öt darab, más-más orientációjú lovardában végeztem. Az esettanulmányom fókuszában a jó tartás, jó táplálás, jó egészség, megfelelő viselkedés és egyéb tényezők álltak. A kutatásom során arra a következtetésre jutottam, hogy elmondható, hogy a lovardák nagy része figyelembe veszi a lovak etológiáját, és ehhez mérten igyekeznek a lehető legjobb körülményt teremteni az állatok számára. Minden lovardában megtalálhatóak hiányosságok, amik javíthatók, fejleszthetők.

A jó táplálás fejezetének vizsgálata közben, hogy kórosan sovány, vagy rossz takarmányozás következtében bekövetkező betegséget nem észleltem. Az L1 lovarda kivételével a leggyakoribb táplálék a széna volt, emellé kiegészítésképpen, karámozások alkalmával volt lehetőségük friss fűvet legelni a lovaknak. L1 lovardában a téli hónapok kivételével legeltetés jellemző, így elsődleges takarmány a fű, kiegészítésként kapnak fűszénát. L1 és L5 lovardában naponta többször lovak igényeire szabva külön abrakot adnak. L3 és L4 lovardába nem minden állat kap abrakot, csak az, amelyiknek feltétlenül szükséges. L2 lovardába ritkán abrakolnak, akkor is zabbal vagy árpával. A széna minden lovardában valamennyire poros volt, az L2 lovarda kivételével még határértéken belüli a por mennyiség, így az etetéssel járó egészségügyi kockázat alacsony. L2 lovardában tapintottam olyan szénát, ami dohos illatú volt, néhol fehér penészfoltokat észleltem rajta. figyelembe véve a lovak etológiáját a legjobban az L1 lovarda biztosítja a megfelelő körülményt és takarmányt az etetés során.

Jó tartás vizsgálatánál az volt a jellemző, hogy L1 lovardán kívül sok időt töltenek a lovak boxban. L5 lovardában minden boxhoz tartozik egy kifutó, ahol egyedileg vannak elhelyezve a

lovak. Mozogni és legelni van lehetőség, de sajnos itt a lovak értéke és temperamentuma miatt egyedi tartás szükséges a sérülések elkerülése miatt. L3 és L4 lovardában rendszeresen járnak a lovak kisebb csoportban karámba, ott legeléssel és mozgással tölthetik az idejüket. L4 lovardában a bértartott lovak mozgatásával nem foglalkoztak annyit, mint a lovarda lovaival. L2 lovardában sajnos a lovak létszámához mérten kevés a karámok száma, így vannak lovak, akik napokat boxban töltenek, egyedi tartásban. A lovak etológiáját figyelembe véve ez számukra nem ideális körülmény hosszútávon.

Jó egészség vizsgálata közben azt tartottam szem előtt, hogy az adott lovardában találkozom beteg állattal és ha igen, akkor milyen okból eredeztethető a betegség. Sérülés miatt vagy egyéb probléma miatt. Genetikai a betegség vagy tartásból származik. Leggyakrabban kehes állattal találkoztam, L2 lovardában több is előfordult, de az L3 és L4 lovardában is volt kehes állat. Az L2 lovardában a keheesség ellenére speciális takarmányt nem kapott az állat, olykor gyógyszeres kezelést alkalmaztak. L4 lovardában előfordultak láb problémák például sántaság. Ezt elsősorban pihenéssel próbálják orvosolni. Drasztikusabb esetben orvost hívnak.

Lovak viselkedését vizsgálva arra a következtetésre jutottam, hogy ahol lehetőségük van több időt szabadban tölteni, társaikkal együtt mozogni és legelni, ahol rendszeresen foglalkoznak a lóval, ott kiegyensúlyozott, barátságos állatokkal találkoztam. Frusztrációt abban az esetben tapasztaltam, ahol a lovak sok időt töltenek boxban, ahol csak szálas takarmányt fogyasztanak, emiatt a nap többi részében unatkoznak, ami belső frusztrációhoz vezet. Állatjóléti szempontból megállapítható, hogy bár nem a legkorszerűbb épület, de az L1 lovarda felel meg legjobban a lovak számára. Ár-érték arányban fenntartható, nincs nagy épület és ráfordítás igénye. A lovak itt maximálisan természetes közegükben érezhetik magukat, társaikkal lehetnek, idejük nagy részét legelőn töltik, de mégis felügyelet alatt vannak, úgy, hogy számukra nem okoz frusztrációt.

Állatjóléti szempontjából megállapítható, hogy bár nem a legkorszerűbb épület, de az L1 lovarda felel meg legjobban a lovak számára. Ár érték arányban fenntartható, nincs nagy épület és ráfordítás igénye. A lovak itt maximálisan természetes közegükben érezhetik magukat, társaikkal lehetnek, idejük nagy részét legelőn töltik, de mégis felügyelet alatt vannak, úgy, hogy számukra nem okoz frusztrációt.

L1 lovardáról viszont elmondható, hogy a legkorszerűtlenebb istállóval rendelkezik. A lovak igényeit kielégíti, de néhány fejlesztéssel kényelmesebbé lehetne tenni a bokszokat. A lovak etetője fából készült, amit etetés után nagyon nehéz takarítani, így könnyebben megtapadnak a kórokozók. Érdeemes lehet műanyag vödörökre, vagy etetőkre lecserélni, a beruházási költség nem magas és megoldott a napi tisztítás, így a megmaradt takarmány nem rohad bele az etetőbe.

Második helyen az L5 lovardát emelném ki, ott talán az egyetlen gond, ami a lovakra nézve káros lehet, hogy nem tölthetnek együtt időt ménesben, hanem egyedi tartás van, kevesebb érintkezéssel. Azonban a lovaknak van külön karámjuk, ahová bármikor kimehetnek, ezen felül legelő is biztosított. A takarmány állandóan előttük van, amit korlátlanul fogyaszthatnak, így egész nap lekötik magukat. Szakszerű bánásmódban részesítik őket, állandó felügyelet alatt vannak. Viszont ezen körülmények megteremtésének magas anyagi vonzata van.

Nem találtam kirívó hibát az L3 istálló és L4 istálló körül. A lovaknak lehetőségük van legelni, emellett érintkezni kiscsoportos ménesben a társaikkal. L4 istállóban megjegyzendő, ameddig az iskola lovakat időszakonként túlterhelik, addig a bértartott lovakkal keveset foglalkoznak. Ha a bértartó feladata lenne a lovak mozgatása, akkor az elsősorban nem a lovarda hibája, ha a gazda külön megkéri a lovardát, hogy ne mozgassák vagy karámozzák a lovat. Viszont, ha nincs ilyen speciális kérés, akkor lelkiismeretes lovardaként ugyanúgy kellene gondoskodnom az összes ló állatjóléti helyzetéről. Ha mást nem, ha az iskola lovak dolgoznak, akkor a bértartott lovakat kellene a legelőre egyedileg kihelyezni.

Ekkora lólétszámnál költséges lenne egy jártatógép beszerelése, emiatt azt nem javasolnám ilyen módon az L4 lovarda számára.

Utolsó helyre sorolnám az L2 istállót. A lovak számára nincs elég nagy terület a mozgásra, ahhoz képest, hogy hány ló tartózkodik ott, nagyon kicsi a legelő és karámozni sincs lehetőség. Viszont lenne terület létesíteni új helyet a lovak számára, azonban ott más lovaspálya van. A lovardához az ország egyik legnagyobb fedeles lovaspályája tartozik, emellett található másik fedett lovaspálya. Kettő darab külső pálya is megtalálható, így jó idő esetén ott is tudnak a lovasok tanulni. Ezen felül található még egy kialakított military pálya. A lovak állatjóléti szempontjából a military pályát is átalakítanám legelőre, hogy több ideje legyen a lovaknak kint tartózkodni. Ha amellet döntenek, hogy szükség van minden pályára, akkor egy korszerű jártatógép célszerű lenne a lovaknak, hogy legalább napi szinten tudjanak mozogni. Az állandó boxban való tartózkodás azt is gátolja, hogy a lovak érintkezzenek egymással. Meglátásaim szerint itt a lovak érdekében fejlesztések szükségesek.